

heid te bestrijden. Door werkstructurering wordt weliswaar geen grotere hoeveelheid functies geschapen, maar wel is het mogelijk ongeschoolde arbeid om te smeden tot meer geschoolde taken. Hij bracht ter illustratie een nieuwe fabriek van Volvo in Zweden ter sprake. Daarin is de lopende band verdwenen; ongeschoolde arbeid komt nauwelijks voor. Gastarbeiders - in andere bedrijven van Volvo dertig procent van het aantal werknemers - vindt men er praktisch niet. Over de situatie in Nederland zei dr. Cornelis dat het aantal werklozen (de kern van hun aantal werd op ongeveer 100.000 geschat) ongeveer gelijk is aan het aantal gastarbeiders in loondienst of in een zelfstandig beroep. Het was niet zijn bedoeling om met die vergelijking iets te suggereren als 'gastarbeiders eruit en Nederlanders in hun plaats'. Wel wilde hij aandacht vragen voor het feit, dat er een groot aantal functies is, waarvan Nederlanders niet bereid zijn ze te vervullen, ook al zouden ze er anderhalf maal zoveel voor betaald krijgen. *'Overigens is het niet juist dat we de gastarbeiders hier wel binnenhalen, maar dat hun vrouwen niet mogen meekomen, dat ze slechts keus hebben uit bepaalde categorieën woningen, dat ze niet van arbeid kunnen veranderen. Ik heb willen zeggen, dat we hier zo'n 100.000 buitenlanders een soort 2e-rangs-arbeid laten doen, terwijl we niet bereid of in staat zijn geweest die ongeschoolde arbeid te herstructureren. In veel gevallen zou die weer tot passende arbeid kunnen worden gemaakt, o.a. voor nederlandse arbeiders, wanneer er systematisch over zou worden gedacht.'*

'ders, wanneer er systematisch over zou worden gedacht.'

Verwijt

In de openbare les werden in dit verband enige verwijten aan het adres van de vakbonden gehoord. Dr. Cornelis merkte op, dat er tot dusver weinig initiatief van die zijde was getoond voor werkstructurering en zei te hopen dat structurering voorstellen nog eens in het eisenpakket aan de werknemers terecht zouden komen. Tegen VU-magazine zei hij hier nog over, dat de vakbonden zijns inziens ten onrechte meer accent hebben gelegd op werkoverleg als vorm van bedrijfsdemocratisering dan op werkstructurering: *'Een groot aantal plaatsen in de Nederlandse industrie zouden weer passend kunnen worden gemaakt voor Nederlandse werknemers.'*

Het onderscheid tussen werkoverleg en werkstructurering deed de vraag rijzen, hoe die twee zich ten opzichte van elkaar verhouden. In de les kwam een passage voor waarin de structurering werd aangeduid als 'basis van bedrijfsparticipatie, dat wil zeggen het betrekken van de werknemers in de besluitvorming zodat zij delen in de macht voorzover die op hen betrekking heeft'. In één adem werd daarop echter vastgesteld dat 'geen "structurele" veranderingen op korte termijn' te verwachten zijn. Daarbij kwam nog, dat twee auteurs (C. Perrow en J. H. Kuipers) werden aangehaald, die duidelijk twijfels hadden over de

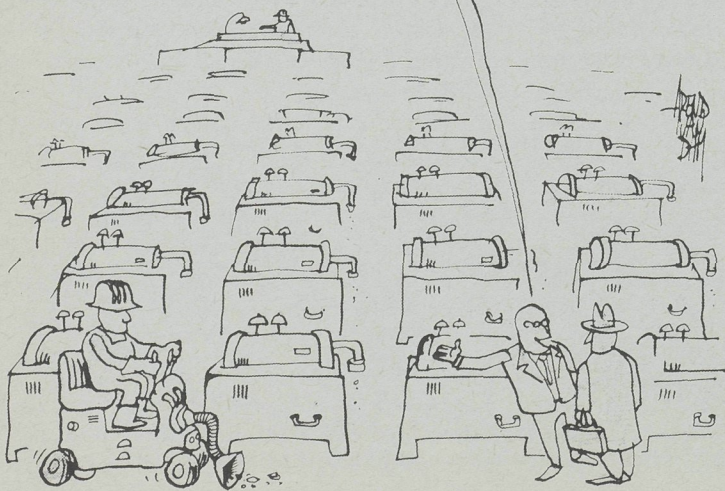
vraag of werkstructurering had bij te dragen aan democratie in de industrie.

Democratie?

Op een vraag van VU-magazine hoe hij de verhouding werkstructurering en democratie in de bedrijven zag, legde dr. Cornelis allereerst uit, dat werkstructurering zich geheel binnen de hiërarchie van een bedrijf afspeelt. *'De mensen mogen over veel dingen meebeslissen, maar je houdt een baas. Hoeveel en vooral wát zal worden gemaakt, wordt boven in de hiërarchie beslist. Het is zeker zo, dat door werkstructurering bijvoorbeeld een laag chefs kan wegvallen en de mensen meteen onder een hogere chef komen te werken, die zich minder met de mensen zou kunnen en willen bemoeien. In die zin wordt er dus wél in een bedrijf veranderd. Maar je verandert er een bedrijf niet mee in een participatieve democratie (participatie = deelnemen aan, meedoen). Je verandert wél de omstandigheden zodanig, dat de mensen met meer plezier werken.'*

'Ik ageer tegen een houding die je in de vakbonden wel tegenkomt en die er op neerkomt, dat men zijn medewerking onthoudt aan allerlei zaken, zolang aan de eisen over structurele veranderingen in de bedrijven niet is voldaan. Ik ben er niet van overtuigd dat de mensen nu per se het bedrijf zelf in handen willen hebben. De participatieve beweging wil dat wel; in die kring meent men dat democratie alles moet omvatten. Ik zou dit niet willen onderschrijven; ik geloof niet, dat het juist is.'

...om de werktevredenheid te verhogen, hebben we onlangs in dit bedrijf werkstructurering ingevoerd, zodat we een aantal op zich nogal eenzijdige deeltaken konden combineren tot één zinvolle taak.....
zo zat vroeger op deze afdeling achter elke machine één man, die heel de dag om de minuut hetzelfde knopje moest indrukken.... en twintig andere mannen deden niets anders dan met een bezem steeds het afval weghalen....
nu werken hier twee mannen die elkaar om het uur aflossen op het centraal besturingspaneel en de afvalzuigmachine....
alle anderen hebben we toen laten afvloeien....
...voor die twee man is het werk veel afwisselender geworden.....

j. c. boxsem assurantie-adviseur

autoverzekeringen met extra hoge kortingen voor academici en medewerkers van de Universiteit, overname no-claimkorting

ziekttekostenverzekering, zeer concurrerende premies, uitstekende voorwaarden

praktijkfinancieringen voor artsen en tandartsen

woningfinanciering, hypotheek mogelijk tot 110% voor academici, zeer vlotte service

Amsterdam - Stadionweg 116 - postbus 7280
telefoon: 020-760071 (9 tot 22 uur)